

Anyó, actor; «T'ho dic sense acritud», d'Eugeni Alemany), concerts (a càrrec de la Unió Musical de Llúria, Pau Alabajos, Feliu Ventura, Pau Miquel Soler, Naia, Luís Vicent, Natxo Gironés o Cesk Freixas), trobades d'escriptors, tertúlies i itineraris literaris, conferències, tallers d'animació, projeccions (com el curtmetratge sobre Estellés, *Cos mortal*, de C. Chiner i T. Sendra). També van estar dedicats al nostre poeta el Correllengua 2013 i la 35a edició de l'Aplec dels Ports, tingut a Morella.

Notem, així mateix, la producció editorial que va suscitar l'Any Estellés: l'antologia en anglès, a càrrec de D. Keown, *Vicent Andrés Estellés. After the Classics*, John Benjamins; l'antologia bilingüe èuscar-català, a càrrec de Gerardo Markuleta, *Estellés euskaraz*, Paco Inclán; el recull de tres textos estellesians en prosa (1985-1987), *Animal de records (Memòries)*, Bromera; el conte infantil, de M. Alonso, *El somni de Vicent Andrés Estellés*, Ed. Germania; les auques i les unitats didàctiques sobre Estellés, publicades per ACPV i sobretot per EV; aquesta entitat, conjuntament amb la Universitat d'Alacant, elabora el magnífic projecte educatiu «Vicent Andrés Estellés, la veu del teu poble». Ara, la magna aportació a l'Any Estellés ha estat el volum col·lectiu, en el qual han col·laborat trenta estudiosos i crítics, sota la direcció de Vicent Salvador i Manuel Pérez Saldanya (ed.), *L'obra literària de Vicent Andrés Estellés. Gèneres, tradicions poètiques i estil*, editada per l'AVL. Finalment, la revista *Saó* havia dedicat a Andrés Estellés el núm. 376 (novembre de 2012); el diari *Mediterráneo*, de Castelló, li dedicava el suplement «Cuadernos», del 15 de setembre, i *Serra d'Or* publicava al núm. 642 (juny, 2013), p. 41-44, l'article de F. Viadel, «L'Any Estellés. Commemoració d'un poeta universal».

Definitivament, l'any 2013 ha constituït una magna celebració, de caràcter cívic i acadèmic alhora, en honor de V. Andrés Estellés, el gran poeta valencià que Burjassot, el seu poble, ha exhibit amb orgull, sota el guiatge de l'Ajuntament, tot al llarg de l'any.

Vicent PITARCH I ALMELA
Institut d'Estudis Catalans

Balanç de l'Any Espriu, 2013. — Institucionalment, l'Any Espriu es va originar en un Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya, de 15 de maig de 2012, en què es proposava de celebrar el centenari del naixement de l'escriptor impulsant la relectura de la seva obra i l'actualització del seu llegat. L'esdeveniment va tenir, de fet, una envergadura i un impacte molt considerables, en el triple vessant institucional, civil i cultural, com es posa de manifest en la selecció de dades que s'exposen a continuació.

Es van organitzar 779 activitats, 739 de les quals a Catalunya i 40 a l'exterior. Van ser impulsades per més de 300 organitzacions diferents, entre institucions públiques i entitats i empreses privades. De les activitats realitzades a Catalunya de gener a desembre de 2013, 180 van ser organitzades per la Generalitat, 185 per entitats privades i 374 per Ajuntaments i Diputacions. Entre aquestes 739 activitats cal comptar 127 consistents en conferències, simposis i jornades, 119 exposicions, 84 activitats teatrals, 62 activitats musicals, 161 recitals de poesia, 26 presentacions de llibres, 43 tallers, 30 ofrenes i homenatges, 11 premis literaris. Són xifres importants, que suposen, entre altres coses, una alta participació popular, amb independència de la diversa envergadura i repercussió concreta que van poder tenir els actes corresponents en les 168 poblacions catalanes en què es van celebrar.

Tanmateix, l'activitat de l'Any Espriu que probablement va incidir en el públic en general d'una manera més àmplia i constant va ser l'anomenada "Frase del dia", consistent en la lectura i/o inserció diàries d'una citació d'Espriu, sovint no casualment adequada a la data en què apareixia, en diversos mitjans i suports de comunicació orals i escrits (com ara TVC, Catalunya Ràdio, Emissores de la Xarxa de Comunicació Local, TMB, FGC, El Punt Avui, Diari Ara, El Temps, Ràdio 4,

Ràdio Estel, 8TV, Vilaweb). Es calcula, en efecte, que la Frase del Dia va tenir durant tot l'any una difusió diària d'uns 450.000 receptors.

Una manera més específica de mesurar la repercussió de l'Any Espriu l'ofereixen les dades de venda, durant el 2013, de noves edicions i reedicions de textos de l'autor, o de llibres que s'hi relacionen directament, les quals suposen un increment de 5 a 1 respecte de l'any anterior: així, si les vendes del 2012 no van passar de 4.300 exemplars, les del 2013 van apropar-se als 21.700. Sense entrar en una valoració a fons d'aquestes xifres, es pot pensar que il·lustren un assoliment considerable de l'objectiu institucional d'impulsar la lectura i actualització de l'obra espriuana.

D'entre els volums publicats cal destacar, en primer lloc, *Ocnos i el parat esglai*, importantíssim recull de proses espriuanes, en part inèdites, ordenades i editades per Ramon Balasch, un llibre que suposa una aportació crucial al coneixement del vessant assagístic de l'autor. Altrament, pel que fa a les aportacions dels estudiosos d'Espriu, cal remarcar la ben documentada i excel·lentment escrita biografia d'Agustí Pons, *Espriu, transparent*; el dens recull de textos imprescindibles *Sobre Espriu*, del professor Carles Miralles; l'assaig *Salvador Espriu o la fidelitat als orígens*, del professor Antoni Prats; així com, encara que publicat un xic fora de termini, *La càbala i Espriu. Una poètica de la llum*, llibre en què Rosa Delor, amb una gran llibertat interpretativa, demostra per què mereix ser considerada la màxima especialista actual de l'autor. Esmentem, encara, tres volums que responen a motius i interessos ben diversos: *Sinera*, exquisit llibre d'art en què una antologia de textos espriuans a càrrec de Sebastià Bonet motiva la inspiració d'una esplèndida col·lecció de gravats de Joan-Pere Viladecans; l'*Àlbum Espriu*, curat per Julià Guillamon, excel·lent treball de divulgació sobre l'escriptor i el seu temps, directament relacionat amb l'exposició central de l'Any Espriu que es va celebrar al CCCB; *Dos amics de vint anys*, novel·la curta de Sebastià Alzamora que recrea amb sensibilitat l'amistat d'Espriu amb Rosselló-Pòrcel.

La gran quantitat d'actes celebrats fa impossible de fer-ne una ressenya mínimament completa en una nota breu com la present. L'espai assignat ens obliga a donar una brevíssima llista, especialment criticable per les absències, de només vuit activitats d'una indiscutible projecció pública:

—Acte d'obertura institucional, celebrat el 27 de gener al Palau de la Música Catalana, amb direcció artística de Xavier Albertí.

—Lectura pública del *Llibre de Sinera*, al Parlament de Catalunya, el dia 23 d'abril, diada de Sant Jordi.

—*Flames a la fosca*, teatralització dirigida per Teresa Vilardell, amb Fina Rius i Manuel Barceló, representada els dies 7, 8 i 9 de juliol al Mercat de les Flors.

—Concert del centenari. *Perquè un dia torni la cançó a Sinera*, amb direcció de Lluís Danés, celebrat a Arenys de Mar el dia 10 de juliol, data del naixement d'Espriu.

—*L'honor és nostre, senyor Espriu*, espectacle de l'Antiga Companyia Adrià Gual, representat els dies 25, 26 i 27 d'octubre a l'Espai La Perla 29.

—Exposició central Espriu. *He mirat aquesta terra*, al CCCB, comissariada per Julià Guillamon amb guió de Xavier Bru de Sala, del 30 d'octubre de 2013 al 16 de març de 2014.

—II Simposi Internacional Salvador Espriu. *Després de "La pell de brau"*, celebrat els dies 13, 14 i 15 de novembre a Arenys de Mar i la Universitat Autònoma de Barcelona.

—*Itinerari Salvador Espriu*, cicle de conferències a l'Ateneu Barcelonès i al Palau Moja, organitzat per la Institució de les Lletres Catalanes (a càrrec d'Agustí Pons, Rosa Delor, Eduard Juanmartí, Miquel Desclot, Vicenç Pagès, Julià de Jòdar, Enric Gallèn, Sebastià Alzamora, Màrius Serra).

Sebastià BONET
Universitat de Barcelona